

Yrittäjyyden ja johtamisen työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2022–2023

Työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta. Vuoden 2022 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2023 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2023 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2024 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla. Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisien syitten takia kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät sisälly määrällisiin tietoihin. Koulutuksen järjestäjien järjestämisluissa koulutuksen järjestäjien aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2022 tai 2023 toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

	2022	2023	2022	2023
Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	koko tutkinto	koko tutkinto	tutkinnon osat	tutkinnon osat
Yrittäjyyden ammattitutkinto	104	957	559	3245
Yritystoiminnan kehittämisen osaamisala	77	425		
Yritystoiminnan suunnittelun ja käynnistämisen osaamisala	20	423		
Yritysneuvonnan osaamisala	6	98		
Ei tietoa	1	14		
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	2373	2254	7253	6725
Johtamisen ja yritysjohtamisen osaamisala	2152	2138		
Sisäisen tarkastuksen osaamisala	9	9		
Ei tietoa	212	107		
Lähiesiämyksen ammattitutkinto	2840	3063	8709	9425
Isännöinnin ammattitutkinto	432	446	1357	1440
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	45	73	138	227
SIIRTYMÄAJALLA OLEVAT TUTKINNOT EIVÄT SISÄLLY				
Yhteensä	5794	6793	18016	21062

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Koko tutkinnon suoritukset	koko tutkinto		muutos %
	2022	2023	
Yrittäjyyden ammattitutkinto **	104	957	89 %
Isännöinnin ammattitutkinto	432	446	3 %
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	45	73	38 %
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	2373	2254	-5 %
Lähiesiämyksen ammattitutkinto	2840	3063	7 %

Tutkinnon osien suoritukset	tutkinnon osat		muutos %
	2022	2023	
Yrittäjyyden ammattitutkinto **	559	3245	83 %
Isännöinnin ammattitutkinto	1357	1440	6 %
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	138	227	39 %
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	7253	6725	-7 %
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	8709	9425	8 %

Opiskelun tavoitteena suorittaa tutkinnon osa tai osia / tavoitteena suorittaa koko tutkinto

Opiskelun tavoitteena koko tutkinto (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Yrittäjyyden ammattitutkinto**	445	3056	85 %
Isännöinnin ammattitutkinto	1282	1378	7 %
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	138	224	38 %
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	7125	6675	-6 %
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	8646	9386	8 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Yrittäjyyden ammattitutkinto**	114	189	40 %
Isännöinnin ammattitutkinto	75	62	-17 %
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	1	3	67 %
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	128	50	-61 %
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	63	39	-38 %

Pohdintoja

Uusi Yrittäjyyden ammattitutkinto alkoi 1.1.2022, kun Yrittäjän ammattitutkinto ja Yritysneuvojan erikoisammattitutkinto yhdistyivät. Siksi vuonna 2022 oli vain 104 koko tutkinnon ja 559 tutkinnon osan suorittamista. Vuodesta 2022 vuoteen 2023 määrät nousivat +89 % eli lähelle edellisten vuosien tasoa. Tutkinnon osissa nousu oli 83 %. Kun opiskelun tavoitteena oli suorittaa koko tutkinto niin määrät seurasivat samaa kehitystä eli vuonna 2023 määrät nousivat 85 %. Sen sijaan, kun tavoitteena oli suorittaa tutkinnon osia, niin muutos oli pienempi – vain 40 %. Tähän muutokseen ei ole tässä vaiheessa syytä tiedossa. Yritysneuvojan erikoisammattitutkintoa suoritettiin enemmän kuin normaalisti sen viimeisenä suoritusvuonna, jonka jälkeen koko tutkinto supistui tutkinnon osaksi. Siksi Yritysneuvonnan osaamisalan tutkinnon osaa suoritettiin vuonna 2022 vain 6 kpl, mutta vuonna 2023 jo huomattavasti enemmän eli 98 kpl. Vuonna 2023 saatiin valmiiksi vielä vanhoilla perusteilla 34 kpl Yritysneuvojan erikoisammattitutkintoa ja Yrittäjän ammattitutkintoa 73 kpl.

Yrittäjyyden ammattitutkinnossa alkava yrittäjä testaa usein liikeideaansa yritystoiminnan suunnittelu ja käynnistäminen -tutkinnon osalla. Jos liikeidea ei kannu, ei välttämättä valita muita tutkinnon osia. Opiskelijalla on myös mahdollisuus ottaa tutkinnon osa toisesta tutkinnosta esimerkiksi yrittäjyyden ammattitutkinnosta logistiikan perustutkintoon. Suosituimmat tutkinnot osat vuonna 2022 olivat liiketoiminnan tehtävissä toimiminen (183 kpl) sekä yritystoiminnan suunnittelu ja käynnistäminen (183 kpl). Vapaavalintaisista tutkinnon osista suosittuja vuonna 2022 ovat olleet tuotteiden ja palvelujen kehittäminen (51 kpl), myynti ja markkinointi (35 kpl) sekä yritystoiminnan analysointi ja kehittäminen (35 kpl). Lopuissa vapaavalinnaisissa tutkinnon osissa on alle 10 kpl:tta suorituksia. Vuonna 2023 suosituimmat tutkinnon osat olivat liiketoiminnan tehtävissä toimiminen 1093 kpl, yritystoiminnan suunnittelu ja käynnistäminen 544 kpl ja yritystoiminnan analysointi ja kehittäminen 489 kpl. Lisäksi suoritettiin myynti ja markkinointia 372 kpl, tuotteiden ja palveluiden kehittämistä 223 kpl, projektin suunnittelua ja kehittämistä 179 kpl. Erikoisammattitutkinnosta tutkinnon osaksi muuttunutta yritysneuvontaa suoritettiin 103 kpl.

Isännöinnin ammattitutkintoa opiskelevien tavoitteena on pääasiassa ollut koko tutkinnon suorittaminen. Tutkinnon osia suoritettiin 1282 kappaletta (vuonna 2022) ja 1378 kappaletta (vuonna 2023). Niissä tapauksissa, joissa opiskelun tavoitteena oli tutkinnon osan suorittaminen, tutkinnon osia suoritettiin 75 kappaletta (vuonna 2022) ja 62 kappaletta (vuonna 2023). Yksittäisiä tutkinnon osia suoritettaessa suosituimpia tutkinnon osia vuonna 2022 olivat isännöinnin toimintaympäristön hallinta (24 kpl), asumisneuvonta (20 kpl) ja isännöintityön kehittämissuunnitelman laatiminen (17 kpl). Vuonna 2023 pelkän tutkinnon osan tai osien suoritettaessa suosituimmat tutkinnon osat olivat asumisneuvonta (20 kpl), tekniset palvelut isännöinnissä (16 kpl) ja isännöintityön kehittämissuunnitelman laatiminen (15 kpl). Isännöinnin erikoisammattitutkinnon suorittajamäärät ovat kasvaneet ja tavoitteena on lähes aina koko tutkinnon suorittaminen. Isännöinnin erikoisammattitutkinnon kohdalla koko tutkinto on ollut tavoitteena 137 tapauksessa (2022) ja 224 tapauksessa (2023). Ainoastaan kolmessa suorituksessa on ollut tavoitteena tutkinnon osan suorittaminen vuonna 2023.

Lähiesimiestyön ammattitutkintojen suorittajamäärät ovat kasvaneet vuonna 2023. Vuonna 2022 ja 2023 Lähiesimiestyön ammattitutkintoa (LAT) opiskelevien tavoite on ensisijaisesti ollut suorittaa koko tutkinto 8646 (vuonna 2022) ja 9386 (vuonna 2023). Tavoitteena tutkinnon osien suorittaminen on ollut 63 (vuonna 2022) ja 39 (vuonna 2023). Tutkintoja suoritettiin 2840 (vuonna 2022) ja 3063 (vuonna 2023). Tutkinnon osia on suoritettu 8709 (vuonna 2022) ja 9425 (vuonna 2023). Eniten vuonna 2023 suoritettiin tutkinnon pakollisena osana oleva lähiesimiehenä toimiminen -tutkinnon osa 3147 kpl ja valinnaisista tutkinnon osista suosituimpina olivat henkilöstötyö -tutkinnon osa 2345 kpl ja kehittämissuunnitelma -tutkinnon osa 1600 kpl.

Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkintoa (JYET) on suoritettu vuonna 2022 koko tutkintoja 2373 kappaletta ja vuonna 2023 2254 kappaletta. Vuonna 2022 oli selvällä enemmistöllä opiskelun tavoitteena suorittaa koko tutkinto, kuten myös vuonna 2023. Vuonna 2022 yksittäisistä valinnaisista tutkinnon osista suoritettiin erityisesti työyhteisön kehittämisen johtaminen (47), projektin johtaminen (23) ja talouden johtaminen (31). Vuonna 2023 koko tutkintoja 2254 suoritettiin tutkinnon osia 6725. Tutkinnon osa tai osia oli tavoitteena 50:ssä tutkinnon osassa. Yksittäisistä tutkinnon osista suoritettiin 2023 erityisesti talouden johtaminen (12), strategiatyön johtaminen (8), tuotanto tai palveluprosessien johtaminen (7).

Tutkintojen järjestäminen

Järjestämisluvut / Aktiiviset koulutuksen järjestäjät

Tutkinto	Järjestämisluvut 2022	Järjestämisluvut 2023	Aktiiviset järjestäjät 2022	Aktiiviset järjestäjät 2023
Yrittäjyyden ammattitutkinto	57	57	31	47
Isännöinnin ammattitutkinto	21	24	18	19
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	15	19	7	7
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	49	49	48	47
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	59	59	57	59

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Isännöinnin ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on järjestämislupien määrässä tapahtunut pientä lisäystä.

Tutkintojen järjestäminen sekä tutkintojen ja tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Yrittäjyyden ammattitutkinnon osalta vuonna 2022 oli 31 aktiivista järjestäjää, joista oli seitsemän koulutuksen järjestäjää, joilla 20 tai enemmän tutkintoja tai tutkinnon osia. Kuusi koulutuksen järjestäjää, joilla 10–20 tutkintoa tai tutkinnon osia. 15 koulutuksen järjestäjää, joilla 2–9 tutkintoa tai tutkinnon osia. Kolme koulutuksen järjestäjää, joilla yksi tutkinto tai tutkinnon osia. Yksi oppilaitos järjesti vuonna 2022 tutkintoja määrällisesti selkeästi (n. 32 % kaikista) enemmän muihin koulutuksen järjestäjiin nähden. Aktiivisten järjestäjien määrä oli noussut vuonna 2023 vuoteen 2022 nähden.

Nyt aktiivisia järjestäjiä oli 47, mikä on hyvä asia. Lupien määrä on pysynyt samana, 57 kpl. Suurin järjestäjä on järjestänyt 249 tutkintoa eli 26 prosenttia tutkintojen määrästä. 16 järjestäjää, joilla on 20 tai enemmän tutkintoja tai tutkinnon osia. Koska määrä on kasvanut seitsemästä 16 järjestäjään, joilla on 20 tai enemmän tutkintoja

vuonna 2023 ja samaan aikaan suurimman järjestäjän osuus on hieman laskenut, niin se tarkoittaa, että tutkintojen keskittyminen vain yhdelle on vähentynyt, mikä on erittäin hyvä asia. Muuten tilanne on pysynyt samana. Seitsemällä koulutuksen järjestäjällä oli 10–20 tutkintoa tai tutkinnon osia. 16 koulutuksen järjestäjää, joilla oli 2–9 tutkintoa tai tutkinnon osia. Kaksi koulutuksen järjestäjää, joilla oli yksi tutkinto tai tutkinnon osia.

Kolme suurinta koulutuksen järjestäjää toteuttivat v. 2022 65 % kaikista tutkinnoista ja tutkintojen osista. Vuonna 2023 kolme isointa koulutuksen järjestäjää toteuttivat 39 % tutkinnoista ja tutkinnon osista. Toimikunta pitää tätä kehitystä erittäin hyvänä, koska alueellinen saatavuus on parantunut koulutusten järjestäjien hajautuessa.

Vuonna 2022 18 koulutuksen järjestäjällä näkyi suoritettuja isännöinnin ammattitutkintoja vuodelta 2022. Vuonna 2023 isännöinnin ammattitutkintoja on ollut 19 koulutuksen järjestäjällä. Tarkasteltaessa isännöinnin ammattitutkinnon suoritettuja tutkintoja koulutuksen järjestäjittäin, erottui vuonna 2022 neljä koulutuksen järjestäjää muita isompina tutkintosuoritusmäärinä (44-88 suoritettua tutkintoa). Vuonna 2023 kaksi koulutuksen järjestäjää erottui muita suuremmilla tutkinnon suorittajamäärillä (61-83). Seitsemältä koulutuksen järjestäjältä on suoritettu isännöinnin erikoisammattitutkintoja vuonna 2022 ja vuonna 2023. Vuonna 2022 yksi koulutuksen järjestäjästä oli tuottanut melkein puolet kaikista tutkinnoista (21 kappaletta), vuonna 2023 tutkintoja tehtiin erityisesti kahdella koulutuksen järjestäjällä (63/73 tutkinnosta). Työelämätoimikunta kiinnitti huomiota tutkintosuoritusten keskittymiseen alueellisen saatavuuden näkökulmasta harvemmille koulutuksen järjestäjille.

Vuonna 2023 lähiesiamestytön ammattitutkinnon suorituksia on 59 oppilaitoksessa tutkinnon suorittajissa on merkittäviä järjestäjäkohtaisia eroja, pienimmillään suorituksia on ollut yksi ja suurimmilla järjestäjillä yli 230 suoritusta. Seitsemällä järjestäjällä suorituksia on ollut alle 10, kun taas 100 tai enemmän suorituksia on ollut yhdellätoista järjestäjällä.

Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkintoa on suoritettu 49 koulutuksen järjestäjällä vuonna 2022. Suoritettujen tutkintojen määrä vaihtelee suuresti järjestäjien kesken. Enimmillään yli 300 suoritusta ja pienimmillä toimijoilla yksi suoritus. Suuria yli sadan toteutuksen järjestäjiä on yhdeksän. Aktiivisia tutkinnon järjestäjiä oli vuonna 2023 47 kpl. Enimmillään 287 koko tutkintoa ja pienimmällä yksi koko tutkintoa. Suuria yli 100 tutkinnon toteutuksen järjestäjiä oli seitsemän. Kattavat suoritusmäärät kertovat tutkinnon tarpeesta myös jatkossa. Esimerkiksi Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon sisältö puuttuu myös monesta muusta koulutuksesta sekä korkeakoulututkinnoista, jolloin tutkinnon tarve on edelleen ajankohtainen. Hyvä johtaminen luo myös työssä viihtymistä, mikä taas on tarpeen osaavan henkilöstön saatavuuteen tulevaisuudessakin.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Yrittäjyyden ammattitutkinnon järjestämisessä on riittävästi maantieteellistä hajontaa, kun tarkastellaan kaikkia tutkinnon järjestäjiä. Yhdellä koulutuksen järjestäjällä on ylivoimaisesti eniten suorituksia vuonna 2023. Verkkototeutusten määrä on lisääntynyt ja yhä enemmän halutaan järjestää tutkintoja etävalmennuksen kautta. Työelämätoimikunta on huolestunut tutkintojen järjestämisen keskittymisestä tulevaisuudessa yhä enemmän isoille toimijoille. Opetuksen siirtyessä yhä enemmän verkkoon (hybridi) ja mahdollisesti keskittyessä isoille toimijoille, tulee maantieteellisesti hajautuneen lähiopetuksen järjestäminen vähentymään. Suuntaus mahdollistaa toisaalta laajemman saavutettavuuden, mutta samalla kaventaa oppijoiden sosiaalisen vuorovaikutuksen ja ammatillisen verkostoitumisen mahdollisuuksia. Saaduissa opiskelijapalautteissa nousee esiin tarve ja halu lähikontakteihin niin opettajien kuin muiden opiskelijoiden kanssa. Myös oppilaiden työelämäkontaktien kannalta opetuksen keskittyminen ja siirtyminen verkkoon on huolestuttava kehityssuunta. Yrittäjyyden ammattitutkinnon tutkinnon osia oli suoritettu ruotsin kielellä vuonna 2022. Yksi koko tutkinto ja useampia tutkinnon osia oli suoritettu ruotsin kielellä vuonna 2023.

Vuosina 2022-2023 isännöinnin ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tarjonta ja tutkintojen suorittaminen mukailevat maantieteellisesti ja määrällisesti Suomen asunto-osakeyhtiöiden määrää, isännöintialan työpaikkoja ja Suomen kielijakaamaa. Eniten isännöinnin tutkintoja tuottavat koulutuksen järjestäjät toimivat pääosin pk-seudulla, Oulussa ja Tampereella.

Lähiesiamestytön ammattitutkinnon osalta koulutustarjonta on kattava valtakunnallisesti. Tutkintojen suorituskielet on vuonna 2023 ollut pääasiassa suomi 97,62 % (2 990 kpl), ruotsin kielellä on suoritettu 1,93 % (59 kpl) ja englannin kielellä 0,46 % (14 kpl). Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon osalta koulutustarjonta on kattava valtakunnallisesti. Tutkinnon suorituskieleksi on ensisijaisesti ollut suomi ja 30 kappaletta tutkintoja on

suoritettu ruotsin kielellä vuonna 2023. Lähes 99 % osassa suoritetuista tutkinnoista tutkintokielenä oli suomi, ruotsin kielellä reilu 1 %.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2022 (%)

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Yrittäjyyden ammattitutkinto	59 %	26 %	2 %	13 %
Isännöinnin ammattitutkinto	92 %	-	-	8 %
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	99 %	-	-	1 %
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	75 %	-	4 %	21 %
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	88 %	-	2 %	10 %

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2023 (%)

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Yrittäjyyden ammattitutkinto	74 %	14 %	3 %	9 %
Isännöinnin ammattitutkinto	95 %	0,5 %	1,5 %	3 %
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	97 %	-	-	2 %
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	90 %	-	2 %	8 %
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	93 %	-	2 %	5 %

Ammatillisten tutkinnon osien kaksikantaisuuden toteutuminen arvioinnissa 2022 ja 2023* (%)

Tutkinto	opettaja ja työelämän edustaja 2022	opettaja ja työelämän edustaja 2023	ei tietoa 2022	ei tietoa 2023
Yrittäjyyden ammattitutkinto	71 %	87 %	8 %	6 %
Isännöinnin ammattitutkinto	72 %	97 %	5 %	3 %
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	53 %	85 %	1 %	3 %
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	81 %	91 %	9 %	4 %
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	90 %	93 %	5 %	2 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Opiskelijapalautteen keskiarvot* (päättökysely)

Tutkinto	keskiarvo näyttö 2022	keskiarvo näyttö 2023	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2022	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2023
Yrittäjyyden ammattitutkinto	4,4	4,6	4,5	4,3
Isännöinnin ammattitutkinto	4,7	4,8	4,2	4,3
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	4,9	4,7	4,5	4,3
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	4,8	4,8	4,2	4,3
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	4,8	4,8	4,3	4,3

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Yrittäjyyden ammattitutkinto	-	4,1
Isännöinnin ammattitutkinto	4,1	4,1

Isännöinnin erikoisammattitutkinto	4,4	4,2
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	4,1	4,1
Lähiesiämiestyön ammattitutkinto	4,2	4,2

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkaohjaajakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Yrittäjyyden ammattitutkinto	4,7	4,4
Isännöinnin ammattitutkinto	4,3	4,0
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	4,3	4,3
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	4,2	4,3
Lähiesiämiestyön ammattitutkinto	4,3	4,2

* Arviointiasteikko 1-5

Pohdintoja

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Yrittäjyyden ammattitutkinnossa näytöt on suoritettu pääsääntöisesti (74 %) työpaikalla, mikä on selkeästi parempi tulos kuin vuonna 2022, jolloin työpaikalla suoritettiin 59 % näytöistä. Oppilaitosnäytöt ovat vähentyneet noin puoleen eli 26 % näytöstä vuonna 2022 nyt 14 % vuonna 2023. Toimikunta pitää tätä kehityssuuntaa hyvänä. Isännöinnin ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tiedossa olevissa tapauksissa näytöt ovat pääosin suoritettu työpaikalla. Ei tietoa -tiedon pienehkö osuus sitten aiempien tarkasteluvuosien tukee osaltaan toimikunnan työtä laadun seurannassa. Johtamisen ja yritysjohtamisen sekä lähiesiämiestyön tutkintojen osalta näytöt toteutuvat pääosin työelämässä. Tutkintoprosessia on kehitetty ja toteutuksissa on otettu rohkeasti käyttöön sähköisiä järjestelmiä toiminnan tehostamiseksi ja reaaliaikaisen vuorovaikutuksen lisäämiseksi työelämän ja oppilaitoksen välillä.

Kaksikantaisuuden toteutuminen

Yrittäjyyden ammattitutkinnossa on kaksikantaisuus toteutunut melko hyvin (87 % vuonna 2023). Kehitys on ollut myönteinen (vuonna 2022 osuus oli 71 %). On tärkeää, että kaksikantaisuus pysyy korkealla tasolla, koska verkostoitumisen, yritystoiminnan syntymisen ja jatkumisen kannalta olisi hyvä, että arvioinnissa olisi mukana opettaja-arvioijan lisäksi työelämästä esim. toinen yrittäjä. Isännöinnin tutkintojen osalta osaamisen arvioinnin kaksikantaisuus toteutuu pääosin hyvin. Isännöinnin erikoisammattitutkinnossa kaksikantaisuus toteutui käytännössä lähes kaikissa tapauksissa. Lähiesiämiestyön ammattitutkinnon ja Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon kaksikantaisuus on toteutunut myös hyvin.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Yrittäjyyden ammattitutkinnon osalta suurin osa näytöistä suoritetaan työpaikalla, mutta osa suoritetaan oppilaitoksessa. Näiden suoritusten osalta voi olla kysymys aloittavien yrittäjien näytöistä, jotka suoritetaan dokumenttien avulla. Toisaalta osa yrittäjistä työskentelee kotoa käsin, jolloin näyttö kirjautuu oppilaitosnäytöksi tai puuttuvaksi tiedoksi. Myös aloittavalla yrittäjällä ei ole y-tunnusta, jolloin tämä kirjautuu lähinnä oppilaitosnäytöksi. Toimikunta kiinnitti huomiota siihen kysymykseen, miten oppilaitokset kirjaavat aloittelevien yrittäjien näyttöpaikat koska vain 74 % oli merkitty vuonna 2023 työpaikkanäytöiksi.

Isännöinnin tutkintojen osalta näytöt suoritetaan käytännössä aina työpaikalla. Tämä käy ilmi sekä tilastoista että työelämätoimikunnan vuosina 2022 ja 2023 suorittamilla vierailukäynneillä. Asiasta keskusteltiin myös työelämätoimikunnan järjestämässä yhteistyötilaisuudessa koulutuksen järjestäjille, johon isännöinnin tutkintojen puolelta osallistui koulutuksen järjestäjien edustajia. Koulutuksen järjestäjien näkemys oli, että isännöinnin osaamisen osoittaminen vaatii aina käytännön työtehtäviä, eikä niitä pysty osoittamaan oppilaitoksessa. Jos kaikkea vaadittavaa osaamista ei voida osoittaa suunnitellussa näyttöympäristössä, suunnitellaan näytön täydentämisen tavat, joita voivat olla esimerkiksi selvitykset, haastattelut ja muut täydentävät tehtävät.

Lähiesiämiestyön ammattitutkinto ja johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto suoritetaan lähtökohtaisesti aina työpaikalla. Ammattitaidon osoittaminen tutkinnon perusteiden mukaisesti edellyttää

lähijohtamisen tai johtamisen käytännön työtehtäviä. Tilastoharhaa selittäneen seikka, että tiedon siirrossa oppilaitosten tietojärjestelmistä Koski-tietovarantoon on vielä puutteita.

Yleistykset oikaisupyyntöistä

Työelämätoimikunnalla ei ole ollut oikaisupyyntöjä käsiteltävänä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat ovat yleisellä tasolla riittävän hyviä, mutta suunnitelmat voisi laatia enemmän oppilaitoskohtaisesti huomioiden toimintatavat, yksilöllisyyden ja painotukset. Suunnitelmat voisivat siten toimia oppilaitoksen työvälineenä ja palvella tarkoitustaan paremmin. Suoritetulla vierailukäynnillä yhdeksi kehityskohteeksi nostettiin se, että osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaan olisi kaivattu tutkintokohtaisuutta. Työelämätoimikunnan yleisenä huomiona nostetaan esille se, että osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma laaditaan tutkintokohtaisesti ja parhaimmillaan suunnitelma voi toimia arjen työkaluna tutkintoprosessin toteuttamisessa ja niiden kehittämistyössä.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Henkilökohtaistaminen nähdään osittain irrallisena, koska se tehdään heti opiskelun alussa. Henkilökohtaistamista voisi käyttää enemmän työkaluna, joka täsmentyy opintojen edetessä.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa toimikunnan näkemyksen mukaan

Isännöinnin tutkintojen osalta tehdyllä vierailukäynnillä kehittämiskohteeksi nostettiin integraatiot järjestelmien välillä. Esimerkiksi arvioinnista päättäneiden tahojen osalta raporteissa merkittävä osa tuloksista oli kirjautunut kohdan ei tietoa -kohdalle ja koulutuksen järjestäjät suhtautuivat myönteisesti ja ratkaisuhakuisesti tietojärjestelmien integraatioita koskeviin kehittämistarpeisiin.

Työelämätoimikunnan havaintojen mukaan näytöt toteutuvat pääosin työelämässä. Tutkintoprosessia on kehitetty ja toteutuksissa on otettu rohkeasti käyttöön sähköisiä järjestelmiä toiminnan tehostamiseksi ja reaaliaikaisen vuorovaikutuksen lisäämiseksi työelämän ja oppilaitoksen välillä.

Vierailukäynneillä havaittiin seuraavia kehittämisen kohteita:

- Opiskelijoiden vertaistuki ja tuki koulutuksen jälkeiseen jatkuvaan oppimiseen.
- Arvioijien ja mentoreiden/työpaikkaohjaajien vähäinen määrä ja arvioijakoulutusten järjestäminen
- Yhteistyön ylläpitäminen ja verkostoitumismahdollisuudet työelämässä.
- Koulutukseen kannustaminen ja osaamisen varmistaminen varsinkin mikroyrittäjillä.
- Mentoreiden tarjoaminen myös muille kuin oppisopimusopiskelijoille.
- Henkilökohtaistamisen merkitys opiskelijan tutkinnon suorittamisen edetessä.
- Tiedottaminen ja viestintä opiskelijan suuntaan.
- Opetuksen kehittäminen: konkretian puute, kansainvälisyys, lähipäivien määrä, verkostoituminen.
- Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman päivittäminen tutkintokohtaiseksi.
- Non-stoppina alkavat ryhmät ja tuki opiskelijoille vaatii paljon oma-aloitteisuutta ja itseohjautuvuutta, jolloin työpaikkaohjaajan ja/tai mentorin tuen merkitys korostuu koska ryhmän tukea ei välttämättä.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Työelämätoimikunnan toimialaan kuuluvissa tutkinnoissa ei ole yhteisiä tutkinnon osia ja niiden osa-alueita.

Tutkintojen perusteiden ja tutkintorakenteen toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus ja kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Tutkinnon järjestäjille järjestetyssä yhteistyötilaisuudessa sekä vierailukäynnillä saatiin palautetta, että isännöinnin ammattitutkinnon perusteet vastaavat hyvin työelämän tarpeita. Tutkinnon osista isännöinnin kehittämissuunnitelman laatiminen on osa, jota kohtaan kiinnostus on kasvanut. Kehittämissuunnitelma hyödyntää työnantajaa yrityksen kehittämisessä.

Yrittäjyyden ammattitutkinnon perusteet ovat astuneet voimaan 1.1.2022, joten tietoa tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyydestä saadaan pitkin matkaa. Tutkintojen perusteiden liiketoiminnassa toimiminen tutkinnon

osan on yksi työelämäarvioija kokenut haasteelliseksi. Yrityskauppa- tai sukupolvenvaihdostilanteiden huomioiminen perusteissa on hyvä asia työelämän ja sidosryhmien näkökulmasta.

Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnossa Sisäisen tarkastuksen osaamisalan vähäinen suorittajamäärä ja niiden suorittaminen keskittyy yhdelle koulutuksenjärjestäjälle. Tutkinnon järjestäminen sujuu yleisellä tasolla hyvin. Kehittämiskohteita nousee liittyen työelämäarvioijan perehdyttämiseen, HOKS:n seurantaan ja päivittämiseen sekä osaamisen varmistamiseen ennen näyttöjä.

Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Isännöinnin tutkintoihin liittyen valtakunnallisessa yhteistyötilaisuudessa sekä vierailukäynnillä toivottiin alan digitalisoitumisen, energiatalouden ja muuttuvan lainsäädännön huomioimista tutkinnon perusteita uudistettaessa. Esimerkkeinä mainittiin asunto-osakeyhtiölain päivittäminen ja huoneistotietojärjestelmä. Myös isännöintialaan liittyvän termistön ajantasaisuuden tarkentaminen ja yhtenäistäminen tuotiin esiin.

Tutkintorakenne

Tutkintorakenne toimii tällä hetkellä hyvin.